

۷۱۳۶۳

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه

کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق

موضوع:

«بررسی فقهی، حقوقی عده‌ی زنان»

استاد راهنما:

آقای دکتر سید علی اصغر موسوی رکنی

استاد مشاور:

سرکار خانم حمیده عبداللهی

۱۳۸۲ / ۷ / ۲۰

نگارنده:

«زینب حیدری ذوله»

زمستان ۱۳۸۱

۴۹۴۱۷

تقدیم:

این اثر ناچیز را تقدیم می‌دارم به خاندان عصمت و طهارت:
علی‌الخصوص به محضر مبارک بقیة الله الاعظم روحی و ارواح العالمین
له‌الفداء صاحب العصر و الزمان مهدی موعود «عجل الله تعالی فرجه الشریف».

و نیز تقدیم می‌دارم به:

پدر و مادر عزیز و بزرگوارم که در این راه یار و یاورم بوده‌اند. و شرائط
مناسب تحصیل علم را برایم فراهم نمودند.

تقدیر و تشکر:

«من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق»

در اینجا بر خود لازم می‌دانم که از زحمات بی‌شائبه اساتید محترم
راهنما، جناب آقای دکتر سید علی اصغر موسوی رکنی و مشاور،
سرکارخانم حمیده عبداللهی که کوشش فراوان در تنظیم این رساله
داشته‌اند و از بذل عنایت و ارائه رهنمودها و مشورت‌های لازم و ارائه
اطلاعات دریغ نفرموده‌اند قدر دانی نمایم.

چکیده:

موضوع رساله عده‌ی زنان، از دیدگاه فقه و حقوق است و مشکل بر چهار فصل می‌باشد. فصل اول کلیات است و شامل معنای لغوی عده که عده به معنی گروه جماعت و... است. معنای اصطلاحی عده یعنی مدت زمانی که زن بعد از طلاق زوج، وفات زوج و... باید از ازدواج با مرد دیگری خودداری کند. در پایان فصل به تاریخچه عده نیز اشاره شده است. و در فصل دوم از عده طلاق در نکاح دائم بحث شده که زنان مطلقه در نکاح دائم به دو دسته تقسیم می‌شوند. زنان مطلقه بائن که در بعضی از موارد لازم نیست عده نگه دارند. از جمله صغیره، یائسه، غیرمدخوله در مورد این کلام، به آیات قرآن و روایاتی از سنت استناد شده است. دسته دوم: زنان مطلقه رجعی هستند. از حکم عده‌ی مطلقه رجعی با دو عنوان بحث می‌شود. ۱. زنانی که به اقتضای سن باید عادت ماهیانه داشته باشند ولی به طور غیر طبیعی حیض نمی‌شوند.

۲. زنانی که به اقتضای سن و به طور طبیعی حیض می‌شوند.

در عده نکاح منقطع مشهور این است که دو حیض می‌باشد. در قسمت پایانی فصل بحث از نفقه طلاق بائن و رجعی آمد. که مطلقه رجعی چه حامله و چه غیر حامله نفقه دارد اما مطلقه بائن، فقط در صورت باردار بودن، مستحق نفقه است.

فصل سوم مربوط به فسخ نکاح است. انفساخ نکاح شامل ارتداد زوجین، یا یکی از آن دو، مسلمان شدن زوج (در موردی که زوجه غیر کتابی باشد) یا زوجه و رضاع لاحق است و فسخ شامل عیوب مشترک (جنون و... عیوب مختص مرد یا مختص زن و فسخ پس از بلوغ می‌باشد.

در عده‌ی وفات، زن باید شرعاً بعضی از مسائل را رعایت کند؛ مثلاً رعایت حداد چهار ماه و ده روز عده نگه داشتن و اینکه در این مدت زن مستحق نفقه است یا نه، اقوال فقها متفاوت است؛ و هر یک از فقها برای عقاید خود دلایلی را ذکر کرده‌اند. همچنین از عده‌ی زوجة مفقود الاثر، بحث شده در اینکه زوجة باید عده طلاق یا عده وفات نگه دارد اختلافی است، مشهور عده وفات را لازم می‌دانند در فصل چهارم بدان پرداخته شده در قسمت پایانی بحث یعنی در بخش ضمیمه عده وطی به شبهه آمده، که اگر آیا زن عالم به وطی و مرد جاهل باشد نباید عده نگهداشته شود، و بالعکس اگر زن جاهل و مرد آگاه باشد با این وجود لازم است که زن عده نگه دارد؛ پاسخ هر یک از اینها دو قسمت عده وطی به شبهه آمده است:

واژه‌های کلیدی:

عده - قرء - طهر - نفقه

● فهرست مطالب

۱	بررسی فقهی، حقوقی عده‌ی زنان
۱	مقدمه
۱	الف: انگیزه‌ی انتخاب موضوع
۲	ب: اهمیت موضوع
۲	ج: روش تحقیق
۳	د: طرح پایان نامه
۵	فصل اول: کلیات و تعاریف
۵	بخش اول: مفهوم عده
۵	معنای لغوی عده
۷	معنای اصطلاحی عده
۹	عده در اصطلاح حقوق مدنی
۹	موجبات عده
۱۱	بخش دوم: تاریخچه
۱۱	گفتار اول: عده در میان اعراب جاهلی
۱۲	عده مؤبد و یا یکساله
۱۲	عده در هند
۱۳	ب: عده در زمان اسلام
۱۳	نظر اسلام در رد سنت جاهلیت
۱۴	شان نزول آیه ۱ سوره طلاق

۱۴ شأن نزول آیه ۴ سوره طلاق:
۱۵ شأن نزول آیه ۲۲۸ و ۲۳۴ سوره بقره
۱۸ فصل دوم: عده‌ی طلاق در نکاح دائم
۱۸ بخش اول: زنان مطلقه به طلاق بائن
۱۹ ۱. غیر مدخوله
۱۹ ۱. قرآن:
۲۰ ۲. سنت:
۲۱ ۳. اجماع فقها
۲۳ ۲. صغیره
۲۴ سنّ ازدواج:
۲۵ آثار و پیامدهای حقوقی تزویج ولائی کودکان نابالغ:
۲۶ اقوال فقها در رابطه با سن بلوغ
۲۶ کلام صاحب مدارک الاحکام:
۲۷ قول صاحب جواهر:
۲۸ ۳. یائسه
۳۷ حکم عده‌ی زنان فاقد رحم
۴۱ بخش دوم زنان مطلقه به طلاق رجعی
۴۱ گفتار اول: زنانی که عادت به طور منظم می‌بینند
۴۲ دماء ثلاثه
۴۴ مدت عده‌ی زنانی که عادت زنانگی می‌بینند
۴۴ معنای لغوی قرء
۴۴ معنای اصطلاحی قرء
۴۴ اشتراک لفظی و معنوی:
۴۶ ۱. کتاب

۴۸ سنت .۲
۵۱ اجماع فقهی:
۵۱ معنای لغوی طهر
۵۱ معنای اصطلاحی طهر
۵۱ چگونگی احتساب سه طهر:
۵۲ حداقل ایام عده:
۵۷ ۱. قرآن
۵۷ ۲. سنت
۵۷ ۳. اجماع فقها
۵۸ طولانی ترین عده (از دیدگاه مذاهب پنجگانه)
۵۹ میزان ماه هلالی است
۶۱ عده زن ذمی در طلاق
۶۱ تفاوت عده طلاق رجعی و بائن
۶۳ بخش سوم: زنان مطلقه که حامله باشند
۶۴ ۱. آیه قرآنی:
۶۴ ۲. احادیث مستفیضه و متواتره
۶۶ گفتار اول: شرط عمده‌ی عده‌ی زن حامل (مشروعیت بارداری)
۶۶ بررسی حقوقی
۶۷ عده در زن حامل اگر حامل متعدد باشد
۶۸ گفتار دوم: اختلاف نظر زوجین در زمان وضع حمل
۶۹ اختلاف بین زن و مرد در زمان حمل
۶۹ ادعای زوجین در انتضای عده
۷۰ بخش چهارم: عده‌ی نکاح منقطع